

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Nc/58/2013
Identifikačné číslo spisu:	6811200688
Dátum vydania rozhodnutia:	25.11.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:6811200688.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Ing. B., bývajúceho v M., proti žalovanej JUDr. I. C., advokátke, so sídlom v Poprade, Štefániková č. 96/63, zastúpenej JUDr. Alenou Turčanovou, advokátkou, so sídlom v Poprade, Lúčna č. 3923/22, za účasti vedľajšej účastníčky na žalovanej strane KOOOPERATIVA POISTŤOVŇA, a.s., VIENNA INSURANCE GROUP, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova č. 4, IČO: 00 585 441, o 6 151,30 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 13 C 200/2011 a na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 13 Co 231/2013, v konaní o vylúčení sudkyne Krajského súdu v Banskej Bystrici z prejednávania a rozhodovania vecí, takto

rozhodol:

Sudkyňa Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Mária Rišiaňová **n i e j e v y l ú č e n á** z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 13 Co 231/2013 (vec Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 13 C 200/2011) .

Odôvodnenie

JUDr. Mária Rišiaňová, ako zákonná sudkyňa určená na prerokovanie a rozhodnutie vecí v odvolacom konaní vedenej pod sp. zn. 13 Co 231/2013 na Krajskom súde v Banskej Bystrici oznámila predsedovi Krajského súdu v Banskej Bystrici dôvody, pre ktoré sa cíti byť zaujatá a vyjadrila súhlas s pridelením vecí inému sudcovi. V písomnom oznámení z 11. novembra 2013 sudkyňa JUDr. Mária Rišiaňová vyslovila obavu o svojej nezaujatosti z dôvodu, že v odvolacom konaní (vec Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13 Co 174/2010 a Okresného súdu Revúca sp. zn. 3 C 36/2009) spolurozhodovala ako členka senátu 13 Co (JUDr. Ferdinand Zimmermann, predseda senátu a JUDr. Štefan Huliak, člen senátu). V predmetnom odvolacom konaní bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa a žalobca (Ing. B.) bol zaviazaný nahradiť žalovanému (SMZ - REVIMAX, a.s.) trovy odvolacieho konania. Ing. B. si v tomto konaní (vec Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 13C 200/2011 voči advokátke JUDr. I. C. uplatňuje náhradu škody aj v súvislosti so zastupovaním advokátkou v konaní pred Krajským súdom v Banskej Bystrici vedenom pod sp. zn. 13C 174/2010.

Predseda Krajského súdu v Banskej Bystrici nezistil dôvody pochybovať o nezaujatosti sudkyne JUDr. Márie Rišiaňovej, a preto v zmysle § 15 ods. 1, vety tretej O.s.p. predložil vec Najvyššiemu súdu

Slovenskej republiky na rozhodnutie o jej (ne)vylúčení (§ 16 ods. 1, vety tretej O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Banskej Bystrici (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť oznámenia označenej sudkyne o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania veci z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci (§ 14 O.s.p.).

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednávaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania),
2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],
3. k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie bod 2.).

Pri posudzovaní dôvodnosti oznámenia označenej sudkyne o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania veci vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcov a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (viď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p.).

Súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) zároveň na druhej strane zahŕňa aj právo na to, aby právna vec účastníka nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania.

Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti a nadŕžania určitej procesnej strane). Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97). Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovávanía a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie

nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra EŠP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska (sudcu), ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, alebo účastníka konania, považujúceho sudcu za zaujatého, ale v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či vyslovená obava je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či uvádzané okolnosti sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu, teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľné skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry EŠP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďit' prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Judikatúra sa ustálila v názore, že skutočnosť, že sudca sa zo svojich subjektívnych hľadísk „cíti zaujatý“, nezakladá bez ďalšieho dôvod pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania vecí, ak povaha okolností, z ktorých vyvodzuje možnosť vzniku pochybností o svojej nezaujatosti, nemôže z objektívneho hľadiska viesť k legitímnym pochybnostiam o nestrannosti súdneho rozhodovania (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. apríla 2009 sp. zn. 3 Nc 13/2009 prijaté občianskoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu 28. mája 2009 na uverejnenie v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky).

Sudkyňa JUDr. Mária Rišiaňová svoje obavy z prípadnej zaujatosti vyvodzuje z jej pomeru k tejto veci, pretože spolurozhodovala v pracovnoprávnej veci žalobcu, kde mu mala byť spôsobená škoda postupom právnej zástupkyne (advokátky), ktorú si sám zvolil.

Pokiaľ ide o subjektívne aspekty nestrannosti dotknutej sudkyne je potrebné konštatovať, že jej obava (pocit) z nestrannosti, nestačí na založenie dôvodných pochybností o nedostatku nezaujatosti vzhľadom na právne (ústavné i zákonné) garancie nezávislosti sudcov a zákonné povinnosti sudcov konať vo veci bez predsudkov, nezávisle a nestranne. Pokiaľ nedôjde k preukázaniu konkrétnych pochybností, nie je dôvod pochybovať o nezaujatosti sudkyne zo subjektívneho hľadiska. Výjadrenie sudkyne neindikuje v

tejto roviny žiadne konkrétne okolnosti, ktoré by odôvodňovali pochybnosti o jej nezaujatosti. Dôvodom k pochybnostiam o ich nezaujatosti nemôže byť ani úvaha založená na skutočnosti, že sudkyňa spolurozhodovala v inej veci, v ktorej podľa tvrdenia žalobcu malo dôjsť k vzniku škody, spôsobenej mu advokátkou, ktorú si sám zvolil, aby ho v konaní zastupovala.

Žiada sa uviesť, že dôvodom vylúčenia sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v jeho rozhodovaní v iných veciach (§ 14 ods. 3 O.s.p.).

V zmysle čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sú sudcovia pri rozhodovaní nezávislí a sú viazaní len ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou a zákonom.

Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K účastníkom konania je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k prejednávanej veci, k účastníkom konania a k ich zástupcom vecný, profesionálny prístup. Miera schopnosti sudcu zachovať nadhľad a potrebnú dávku odstupu od veci, od účastníkov konania a od všetkého, čo súvisí s prejednávaním veci v súdnom konaní je daná stupňom osobnej a osobnostnej pripravenosti sudcu na výkon súdnictva. O nestrannosť musí dbať predovšetkým sudca sám. Pri výkone súdnictva (profesijnej činnosti) má zachovať vecný prístup za každých okolností. Musí mať dostatok schopností ovládať nielen svoje konanie, ale tiež sféru svojich vnútorných pocitov. Nesmie dopustiť, aby v ňom niektorá skutočnosť týkajúca sa prejednávanej veci vyvolala pocity zakladajúce pochybnosť o jeho nezaujatosti.

Rozhodovacia činnosť sudcu je prirodzeným a zákonom predpokladaným prejavom jeho profesionálnosti, ktorá sama o sebe nezakladá možnosť vzniku pochybností o jeho nezaujatosti alebo neobjektívnosti v iných ním prerokovaných veciach. Je bežné, že sudca prejednáva a rozhoduje spory, ktoré vedú tí istí účastníci s rozdielnym skutkovým i právnym základom, alebo spory účastníka, ktorý sám vedie viaceré spory s rôznymi účastníkmi. Uvedené okolnosti však nepredstavujú dôvody, ktoré by samy o sebe zakladali dôvodné pochybnosti o nezaujatosti sudcu, na ktoré dopadá ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p.

Z uvedeného vyplýva, že v danom prípade sudkyňou deklarovaný vzťah k veci (prípadne vzťah k účastníkom alebo ich zástupcom) nie je možné označiť za taký, ktorý by ju bez ďalšieho vylučoval z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

Vychádzajúc z oboch uvedených hľadísk (objektívnej a subjektívnej stránky sudcovskej nezávislosti), Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil naplnenie predpokladov v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p. zakladajúcich pochybnosti o nezaujatosti sudkyne JUDr. Márie Rišiaňovej, a preto rozhodol o jej nevyklúčení z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 13 Co 231/2013 (vec Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 13 C 200/2011).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.